

F. t. 1. om ophavsret

lærebøger mv., men kun afsnit heraf i et omfang, der svarer til den tilladte kopiering af fagmæssige artikler i aviser mv. Det forudsættes, at værkerne skal være udgivne, for at der kan ske kopiering med hjemmel i bestemmelsen. Med hensyn til forståelsen af udtrykket »udgivelse« henvises til lovforslagets § 8, stk. 2.

De tekster, der kan kopieres i medfør af forslagets § 14, er i visse tilfælde illustrerede, fx med diagrammer, kort, tegninger eller fotografier. Det vil derfor være naturligt, at sådanne illustrationer kan medtages ved kopieringen. Det forudsættes, at illustrationen er gengivet i tilslutning til teksten. Udtrykket »i tilslutning til teksten« svarer til det i den gældende ophavsretslovs § 14, stk. 2, anvendte, jf. herved lovforslagets § 23, stk. 1.

De nærmere rammer for brugerens anvendelse af de eksemplarer, der med aftalelicensvirkning kan fremstilles med hjemmel i forslagets § 14, kan fastlægges i aftalen med rettighedshaverne.

Efter bestemmelsen i forslagets § 14, 2. pkt., må de fremstillede eksemplarer kun udnyttes inden for virksomhed, som omfattes af den i § 50 forudsatte aftale.

Med hensyn til de fælles bestemmelser om aftalelicens, herunder mægling, henvises til lovforslagets §§ 50-52.

Til § 15

Bestemmelsen i lovforslagets § 15 er ny. Forslaget indebærer, at sygehuse, plejehjem, fængsler og andre døgninstitutioner inden for social- og sundhedsområdet og kriminalforsorgen til kortvarig brug for institutionens beboere m.fl. må foretage optagelser af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn.

Formålet med forslaget til § 15 er, at beboere mv. på bl.a. sociale døgninstitutioner, der på grund af alder, ujævne døgnrytmer, eller bestemte institutionsrutiner ofte vil være afskåret fra at følge især fjernsynsprogrammerne på det tidspunkt, de udsendes, får mulighed for ved tidsforskudt optagelse at kunne følge de pågældende programmer. Mange institutioner råder i dag over udstyr til optagelse af radio og fjernsynsprogrammer, og det må antages, at stadig flere institutioner i årene fremover får rådighed over det fornødne udstyr, bl.a. på baggrund af det forøgede antal tv-kanaler.

Forslaget skal ses på baggrund af lovforslagets § 12, hvorefter juridiske personer ikke må fremstille eksemplarer til privat brug. Forslaget til § 15 giver således en særlig hjemmel for, at den juridiske person som sådan, dvs. sygehuset, plejehjemmet osv., får mulighed for at foretage eksemplarframstillingen.

I visse tilfælde kan en institution efter anmodning fra institutionens beboere foretage optagelserne med hjemmel i reglerne om benyttelse af fremmed medhjælp, jf. lovforslagets § 12. Denne mulighed vil imidlertid ofte ikke være tilstrækkelig til at imødekomme de aktuelle behov, hvor det kan findes hensigtsmæssigt at foretage optagelserne under ét uden forudgående bestilling fra enkelte beboere.

Spørgsmålet om en bestemmelse af den foreslåede karakter er behandlet i Ophavsretsudvalgets betænkning nr. 1197/1990. Et flertal i udvalget foreslår at konstruere bestemmelsen som en aftalelicens, medens et mindretal finder det rimeligst at etablere den foreslåede ordning som en fri udnyttelse.

Med hensyn til rettighedskonstruktionen støtter bl.a. Copy-Dan, Statens Musikråd og NCB flertalsforslaget, medens Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune, Danmarks Radio og IFPI Danmark, Foreningen af Danske Spillefilmproducenter, Foreningen af Danske Videogramdistributører og Foreningen af Filmudlejere i Danmark foretrækker en bestemmelse om fri udnyttelse.

Tilsvarende forslag er behandlet af udvalgene i Finland, Norge og Sverige. De finske og norske udvalg har foreslået en bestemmelse om fri udnyttelse, medens det svenske udvalg har foreslået en aftalelicens på området.

Under drøftelserne med de andre nordiske lande har der været enighed om, at der er et klart behov for en særbestemmelse på dette område, og at bestemmelsen bør udformes som fri udnyttelse. Sverige har i foråret 1993 gennemført en sådan bestemmelse. Begrundelsen for en fri udnyttelse er, at optagelse af fjernsynsudsendelser mv. med henblik på tidsforskudt anvendelse udgør en så begrænset værksudnyttelse, at det findes rimeligt at give en adgang til benyttelse uden aftaler eller vederlag til rettighedshaverne. Samtidig vil de praktiske vanskeligheder i forbindelse med aftaleforhandling samt opkrævning og fordeling af vederlag på et område som det her omhandlede efter Kulturministeriets opfattelse ikke stå i noget rimeligt forhold til størrelsen af de vederlag, der ville kunne blive udbetalt til ophavsmændene.

På denne baggrund finder Kulturministeriet, at forslaget til § 15 i overensstemmelse med tilsvarende forslag i de andre nordiske lande bør udformes som en bestemmelse om fri udnyttelse.

Den konventionsmæssige hjemmel for bestemmelsen er Bernerkonventionens art. 9, stk. 2, der tillader begrænsninger i ophavsmændens reproduktionsret under forudsætning af, at en sådan reproduktion ikke på skadelig måde påvirker den normale udnyt-